

Nová koncepce regulace teplotnosti

1. Základní vymezení

Energetický regulační úřad (dále jen „ERÚ“) předkládá do veřejného konzultačního procesu návrh cenového rozhodnutí k cenám tepelné energie na rok 2022, kterým zároveň představuje novou koncepci regulace teplotnosti.

Práce na tvorbě nové koncepce zahájil ERÚ již počátkem roku 2020 jako reakci na probíhající významnou transformaci trhu s tepelnou energií. První prvky nové koncepce, z pohledu dodavatelů a odběratelů méně časově náročné pro promítnutí do nastavení informačních systémů a kalkulací cen tepelné energie, uplatnil již v cenovém rozhodnutí k cenám tepelné energie, které vydal 29. září 2020 v rámci tzv. první etapy. Návrhem tohoto cenového rozhodnutí ERÚ dokončuje druhou etapu prací.

Vzhledem k významným změnám předkládá ERÚ návrh cenového rozhodnutí do veřejného konzultačního procesu tři měsíce před zákonnou lhůtou vydání cenového rozhodnutí (30. září). Důvodem je poskytnout trhu dostatečný časový prostor pro podrobné seznámení se s navrhovanými změnami a pro jejich zmíněnou implementaci do informačních systémů a cen tepelné energie.

Novou koncepci regulace teplotnosti ERÚ průběžně komunikoval se zástupci státní správy, dodavatelů tepelné energie, odběratelů a taktéž asociacemi a svazy.

2. Cíl Energetického regulačního úřadu

ERÚ novou koncepcí regulace trhu s tepelnou energií reaguje na aktuální situaci a potřeby trhu s tepelnou energií, který se aktuálně nachází v nelehké situaci:

- zákazníci mají více možností volby jiného zdroje tepelné energie,
- projevuje se decentralizace zákazníků (můžeme tak hovořit o existenci lokální konkurence v teplotnosti),
- zákazníci očekávají stabilní, bezproblémové a dlouhodobé dodávky za přijatelné stabilní ceny tepelné energie, komunikaci a poskytování služeb ze strany dodavatelů tepelné energie, na které jsou již zvyklí od dodavatelů elektřiny a plynu,
- energeticko-klimatická politika EU vede ke snižování emisí skleníkových plynů, zvyšování účinnosti a úsporám energií, tudíž odklonu od standardní suroviny pro výrobu tepelné energie v ČR, kterým je uhlí.

Návrhem cenového rozhodnutí zároveň ERÚ reflektuje na svou činnost, kdy nemá v některých případech dostatečnou oporu v kontrolní a rozhodovací praxi, zejména pokud jde o oblast přiměřeného zisku, a dodavatel tepelné energie nemá dostatečnou jistotu, zda je jeho konání v souladu s pravidly cenové regulace.

ERÚ vnímá trh s tepelnou energií jako trh, na kterém podnikají subjekty s cílem prosperovat v dlouhodobém časovém horizontu. Snahou dodavatele tepelné energie je získání nových odběrných míst, rozšíření a zvýšení dodávky tepelné energie. Za tímto účelem potřebuje dodavatel a zároveň zákazník pro větší transparentnost jasná pravidla pro kalkulaci ceny tepelné energie a zároveň dostatečnou flexibilitu pro reakci na požadavky zákazníků a ztraktivnění soustav zásobování tepelnou energií.

Cílem ERÚ je vytvořit podmínky pro stabilní a dlouhodobé podnikání, které zajistí obnovu a nové investice do sektoru, jelikož pouze tak ochrání oprávněné zájmy zákazníků, tj. spolehlivé dodávky tepelné energie za odpovídající ceny.

3. Základní body nové koncepce regulace tepla

Základní myšlenkou nové koncepce je regulace tepla postavená na přesném vymezení pravidel regulace včetně jejich vymahatelnosti, která budou reflektovat potřebnou flexibilitu trhu.

Přesné vymezení pravidel regulace spočívá ve:

- stanovení maximální výše přiměřeného zisku,
- jasném vymezení kalkulace předběžné a výsledné ceny tepelné energie,
- jasném vymezení ekonomicky oprávněných nákladů,
- definování alokačních klíčů společných nákladů a majetku mezi jednotlivými činnostmi podnikání, cenovými lokalitami a úrovněmi předání.

Flexibilita je ukotvena:

- definováním souboru pravidel kalkulace ceny tepelné energie,
- definováním pravidel pro možnost individuálních cen pro odběratele tepelné energie,
- rozšířením možností pro určení cenových lokalit.

Stěžejní úpravy cenového rozhodnutí pak spočívají ve stanovení přiměřeného zisku a jeho uplatnění v kalkulaci ceny tepelné energie, v novém přístupu k pronajatému majetku a rozšíření možností pro vymezení cenových lokalit dodavatelem tepelné energie.

4. Bližší vymezení stěžejních oblastí nové koncepce regulace tepla

4.1. Přiměřený zisk

Při stanovení přiměřeného zisku ERÚ vychází z obecného principu stanovení zisku v ostatních regulovaných energetických odvětvích (elektroenergetika, plynárenství, obnovitelné zdroje).

Navržený princip stanovení přiměřeného zisku odpovídá motivační strategii zajištění nových investic do soustav zásobování tepelnou energií, který respektuje specifika teplařského sektoru. V něm jsou významné investice realizovány v jednom časovém okamžiku, tzv. jednorázové investice. Po ukončení životnosti investice se provozovatel rozhoduje, zda pokračovat v podnikání a realizovat investici znovu, či se provádí modernizace v průběhu podnikání, investice do nových zdrojů, rekonstrukce ucelených částí rozvodů. Zvolený princip zajišťuje ve srovnání s dalšími metodami, např. váženým průměrem kapitálu, rovnoměrný příjem finančních prostředků a zabraňuje nežádoucím skokovým dopadům do cen tepelné energie.

Návrh cenového rozhodnutí definuje přiměřený zisk jako maximální pro danou cenovou lokalitu, což znamená, že stanovená hodnota je ze strany dodavatele tepelné energie nepřekročitelná, nicméně může realizovat zisk nižší podle konkurenčního prostředí na trhu v lokalitě.

Přiměřený zisk je vztažen k pořizovací hodnotě majetku indexované na současnou hodnotu pro zajištění srovnatelné základny pro stanovení zisku u všech dodavatelů tepelné energie. Tento přístup lépe reprezentuje aktuální velikost a rozdílné stáří provozovaného majetku, kdy stejně jako např. ve vodárenství je pro teplařství specifická dlouhá životnost majetku, kterou lze správnou údržbou a opravami prodlužovat.

4.2. Kalkulace přiměřeného zisku v ceně tepelné energie

Přiměřený zisk v rámci cenové lokality je možné uplatnit na skupiny odběratelů, které jsou definované cenovým rozhodnutím, až do 1,5 násobku přiměřeného zisku stanoveného pro danou cenovou lokalitu při

zachování základního pravidla, kdy celkový zisk v rámci cenové lokality musí dosahovat maximálně výše přiměřeného zisku definovaného cenovým rozhodnutím.

Pokud tedy dodavatel u některé skupiny odběratelů uplatní zisk v hodnotě např. 1,2, u jiné skupiny zákazníků musí být zisk nižší natolik, aby zisk za cenovou lokalitu dosáhl maximálně hodnoty 1.

Dále je možné promítnutí přiměřeného zisku do výsledné kalkulace ceny až do maximální výše přiměřeného zisku. To znamená např., pokud dodavatel uplatnil v předběžné ceně 80 % přiměřeného zisku, ve výsledné ceně může uplatnit jak nižší hodnotu zisku, tak vyšší, maximálně však do 100 % přiměřeného zisku.

Tento způsob umožňuje dodavateli reagovat na specifika definovaných skupin zákazníků a zároveň zajistit cenovou stabilitu pro odběratele jak mezi jednotlivými roky, tak mezi kalkulací předběžné a výsledné ceny, které se mohou lišit i významně např. z důvodu větších výkyvů počasí během kalendářního roku.

4.3. Nájemné

Nově se nahlíží na pronajatý, resp. propachtovaný majetek, kdy je možné do ceny tepelné energie promítnout nájemné pouze do výše rovnoměrných odpisů pronajatého majetku včetně přiměřeného zisku počítaného stejným principem jako na majetek vlastní. Tímto je nastaven rovný přístup k vlastnímu a pronajatému majetku, který zamezuje negativním dopadům do ceny tepelné energie v případech pronájmu menších částí tepelných zařízení, např. výměňkových stanic.

Dodavatel tepelné energie je zodpovědný za promítnutí nájemného ve výši odpovídající pravidlům cenového rozhodnutí. V případě, že nelze zjistit pořizovací hodnotu pronajatého majetku, je potřeba prokázat ze strany dodavatele, že vynaložil veškeré úsilí, aby hodnotu pronajatého majetku zjistil, např. prostřednictvím znaleckých posudků.

K tomuto účelu ponechává ERÚ dodavateli tepelné energie lhůtu tří let. Nová pravidla cenového rozhodnutí tak bude nutné uplatnit u všech nových případů pronajatého majetku a v případě úpravy stávajících smluv o pronájmu, pro stávající pronajatý majetek nejpozději od 1. ledna 2025.

4.4. Cenové lokality

Návrh cenového rozhodnutí rozšiřuje původní výčet stanovení cenových lokalit o možnost sloučení tepelného energetického zařízení v rámci jednoho kraje podle druhů paliv, kdy se dané palivo podílí na výrobě tepelné energie více než z poloviny. Není však možné sloučit zdroj tepelné energie s instalovaným tepelným výkonem vyšším než 100 MW.

Rozšíření možností sloučení cenových lokalit je přínosem pro odběratele tepelné energie, kdy v případě např. větší opravy, či odchodu jednoho zákazníka nemá tento zásah takový negativní dopad do ceny tepelné energie jako v případě menšího rozsahu cenové lokality, případně může zamezit i zániku soustavy zásobování tepelnou energií. Zároveň sloučením nákladově stejných zdrojů výroby dochází k minimálním dopadům na odběratele, jelikož se slučují cenové lokality s podobnými náklady.

5. Bližší vymezení dalších bodů nové koncepce regulace teplotnosti

5.1. Emisní povolenky

Nově ERÚ nahlíží na emisní povolenky jako na palivový náklad, který je možné zahrnout do ceny tepelné energie. Je na dodavateli, aby plnil příslušná omezení emisí skleníkových plynů a využil motivační pobídky

daných evropskou legislativou na modernizaci a transformaci své technologie. V opačném případě jeho zvýšený náklad na nákup emisních povolenek způsobí zhoršení jeho pozice na trhu s tepelnou energií, což se může projevit reakcí jeho odběratelů.

5.2. Odměny členů statutárních orgánů

Nově ERÚ uznává za ekonomicky oprávněný náklad odměny členů statutárních orgánů, přičemž vymezuje maximální výši, kterou lze do ceny tepelné energie promítnout. Návrh cenového rozhodnutí respektuje rozdíl mezi akciovou společností a ostatními právními formami společností.

V praxi uvedená změna napomůže zejména u menších společností, u kterých dochází k souběhu funkcí a u kterých statutární orgány plní zároveň roli vedení společnosti.

5.3. Výhody poskytované zaměstnancům

Za ekonomicky oprávněný náklad lze dále nově považovat výhody poskytované zaměstnancům v souvislosti s výkonem práce, které jsou osvobozené od daně z příjmu, a to maximálně ve stanoveném limitu. Součástí těchto výhod jsou i příspěvky na penzijní připojištění.

Výhody poskytované zaměstnancům lze v současné praxi považovat za standardní bonus ke mzdě, který zaměstnanec vnímá jako součást mzdy.

5.4. Dělení společných režijních nákladů

Návrh cenového rozhodnutí rozšiřuje možnosti dělení společných režijních nákladů v případě, že dodavatel tepelné energie kromě dodávky tepelné energie zajišťuje i jiné činnosti, jako je např. realitní činnost a další. Zároveň vypouští možnost pro dodavatele zvolit si vlastní způsob dělení těchto nákladů. Dále upravujeme možnosti dělení režijních nákladů mezi jednotlivé cenové lokality.

Důvodem je zajištění deklarovaného jasného vymezení pravidel kalkulace ceny tepelné energie.

5.5. Náklady, které nelze považovat za ekonomicky oprávněné

Energetický regulační úřad sjednocuje postup s Ministerstvem financí v případě věcného usměrňování cen, kdy za ekonomicky oprávněné náklady nově nepovažuje také:

- cestovné vyplácené nad rámec povinností stanovených zákoníkem práce,
- peněžité vyrovnání (např. odstupné) nad rámec povinností stanovených zákoníkem práce,
- příspěvky na stravování nad rámec daňové uznatelnosti dle zákona o daních z příjmu.
- platby pojistného na pojištění škod způsobených statutárními orgány rozšířené o další volitelné orgány právnických osob.